

Калоферъ е останалъ читавъ отъ пламъцитѣ! Той — тоя домъ — стои и до днесъ сгугушенъ подъ „Кошовѣтъ“ — стрѣменъ единъ страженъ върхъ надъ града. Всичко друго сега е ново.

Между най-новитѣ сгради е и гиздавото зданиѣце, съградено за забавачница. Но Калоферъ е бѣденъ сега, не може да издържа и забавачка, та — въ това зданиѣце е намѣрила, най-послѣ, приютъ паметѣта на поета — тукъ се помѣщава читалището „Христо Ботевъ“

Въ това читалище щѣше да е водосвята и празденството; туй ни се каза въ хана срѣщу него, интъкъ отъ нищо не поличваше, че прѣдстои тържество: поне единъ вѣнецъ нѣмаше нѣйдѣ да виси! Звънѣха празнично само черковнитѣ камбани, но на литургия ние не ходихме: — Наумъ каза, че душата му миришала още на барутъ и кръвъ . . . макаръ интъкъ и да прощава Богъ . . .

Непознати никому, ний влѣзохме първи въ читалището. Слава Богу, тукъ миришеше малко на барутъ и кръвъ, та харамийското лице на Наума просиящо отъ що: срѣщу литографирания портретъ на Николая II висѣше масивния рисуванъ ликъ на Ботева съ педа чело, съ метъръ гърди; сурия образъ на Левски отъ една страна бѣ надвесенъ надъ портрета на Княза, а отъ срѣщната стѣна мрачно гледаше къмъ тѣхъ дълговратия и съ голиятски плѣщи Гавазовъ; отъ двѣтѣ страни пѣкъ на сцената висѣха — мило съвпадение! — портрета на Симидчиева, открита, самоувѣрена, смѣла и — тоя на Чемкова отъ другата страна, буенъ, съ енергични скули, но съ мечтателно, почти съ младенчески още възторжено чело . . .

Наумъ — бѣденъ изгнанникъ изъ градинитѣ край Вардаръ — опули очи, поду буйни гърди и — прѣнесохме се ние сѣкашъ въ едно отъ ония училищни здания отвѣдъ Рила, въ които прѣзъ деня се пѣятъ гимни на Абдулъ Хамида, а прѣзъ нощта се даватъ клетви о кръстосани револвери и кама надъ български левъ . . .